

Neke karakteristike stomatoloških oboljenja radnoaktivnih stanovnika Međimurja

Helena PERCAČ, Dragutin MAKOVEC, Nenad ANTONOVIĆ i Marija JURKIJEVIĆ

Medicinski centar Čakovec, OOUR Vanbolničke djelatnosti

Primljeno za objavljivanje 20. lipnja 1979.

Summary

SOME CHARACTERISTICS OF STOMATOLOGICAL DISEASES IN EMPLOYED POPULATION OF MEĐIMURJE

The paper presents distribution and frequency of stomatological diseases in the active, employed, population of Međimurje in Croatia. Epidemiological data were collected through systematic check-outs of the workers from 32 organizations.

The total number of 4.647 people were examined in usual clinical manner are determined and presented according to their sex and recommendation of FDI from 1974 as well. The data obtained from this epidemiological study show that the frequency and distribution of the oral cavity diseases are almost equal for both sexes. Hygiene of the oral cavities was evaluated on the basis of hard deposits on teeth and it is significantly worse in the males. A difference in the caries frequency is not significant, but the caries intensity is greater in the females. A proportional analysis within a DMF reveals an insufficient degree of sanitation and the quality is very unfavourable considering the great number of extractions.

UVOD

Pred medicinu se danas, više no ikad, postavlja zahtjev za unapređenje njenih preventivnih djelatnosti (H u b e r, R ö t h l i s b e r g e r¹).

Osobito vrijedni rezultati na području preventive postignuti su u stomatologiji, gdje je bezbrojnim znanstvenim radovima dokazana djelotvornost, svrsishodnost i korisnost profilakse karijesa i parodontalnih oboljenja (M a r t h a l e r²).

Ti nadasve vrijedni znanstveni rezultati moraju se znalački primijeniti u svakodnevnoj stomatološkoj praksi, da bi se unaprijedilo i održalo zdravlje organa usne šupljine i spriječio i suzbio razvoj stomatoloških bolesti.

Usljed velike distribucije stomatoloških oboljenja, ne posjedujemo dovoljno kadrovskog i materijalnog potencijala, da bismo se mogli osloniti samo na svrsi-

shodne metode liječenja. Zbog toga moramo sve svoje mogućnosti ciljano iskoristiti.

Da bismo mogli pravilno djelovati, u pravo vrijeme, pravom metodom na pravom mjestu, moramo dobro poznavati svoju populaciju, ili barem određene biološki ugrožene segmente te populacije (H r a s t e^{3 4 5 6}, Š t e r n⁷). U tu su svrhu izvršeni sistematski pregledi jednog dijela radnoaktivnog stanovništva Međimurja.

METODA RADA

Sistematski su pregledi vršeni uobičajenom kliničkom metodom (P e r c a č⁸). Kao karijozan, registriran je svaki zub sa sigurnim defektom cakline, uz promjenu boje i tvrdoće.

Za dijagnostiku oboljenja sluznice usne šupljine i naslaga na zubima, nismo se služili ni jednom od poznatih objektivnih metoda, nego samo kliničkim pregledom pomoću ogledala. Kao gingivitis je dijagnosticirana svaka promjena boje sluznice, s edemom ili bez njega. Zubni je kamenac bio registriran, ako su klinički bile dobro vidljive tvrde naslage na zubima. Podaci dobiveni pregledom, registrirani su prema spolu, na specijalnim kartonima, izrađenim za to istraživanje. Podaci su obrađeni i prikazani prema preporuci FDI iz 1974. godine⁹.

REZULTATI

Rezultati istraživanja odnose se na 4 647 radnika, zaposlenih u 32 radne organizacije u Međimurju. Od toga broja, 2 310 su žene, a 2 337 muškarci, dobne skupine od 20 do 60 godina.

	Broj pregledanih radnika		Broj radnika sa KEP-om		Broj radnika bez KEP-a		Gingivitis		Zubni kamenac		Maligna oboljenja	
	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
Ž.	2 310	2 310	100	—	—	408	17,8	402	17,6	—	—	—
M.	2 337	2 333	99,8	4	0,2	428	18,3	1 171	50,1	1	0,04	—
Uk.	4 647	4 645	99,9	4	0,1	837	17,9	1 573	33,8	1	0,02	—

Tab. 1.

Od ukupnog broja pregledanih žena, nije bila pronađena niti jedna bez karijesa, tako da frekvencija zubnog karijesa (KIO) ženskog dijela populacije iznosi 100%. S intaktnim zubalom pronađena su samo četiri radnika, pa u muškom dijelu populacije frekvencija zubnog karijesa iznosi 99,9%.

Klinički dobro vidljivi znakovi gingivitisa bili su dijagnosticirani u 408 žena, što iznosi 17,4% i 428 muškaraca, što iznosi 18,3%. Zubni kamenac je znatno češći

u radnika — zabilježen je u 50,1% slučajeva, nego u radnica — pronađen je u 17,6% slučajeva.

U jednog je radnika bio pronađen carcinoma labi inferior, tako da frekvencija malignih oboljenja u ispitanom dijelu populacije iznosi svega 0,02%.

	Broj pregledanih radnika	Ukupni broj pregledanih zubi	Intaktni zubi	K	E	P	Zub pod krunom
Ž.	2 310	73 920	35 451	8 135	18 818	8 078	3 438
M.	2 337	74 784	43 695	8 987	15 615	4 469	2 018
Uk.	4 647	148 704	79 146	17 122	34 433	12 347	5 456

Tab. 2.

Ovi podaci pokazuju stanje zdravlja zubi u ispitanom dijelu radnoaktivnog stanovništva Međimurja. Od ukupnog broja pregledanih zubi, 73 920 u žena, 35 451 je intaktan, 8 135 je karioznih, 18 818 je ekstrahirano, 8 078 plombirano, a 3 438 zubi se nalazi pod krunom. U muškaraca je, od ukupnog broja pregledanih zubi 74 784, intaktnih registrirano 43 695, karioznih 8 987, ekstrahiranih 15 615, plombiranih 4 469, a pod krunom je nađeno 2 018 zubi.

Analizom ovih podataka možemo utvrditi stupanj sanacije karioznih zubi, kao i stvarne potrebe za sanacijom.

Pregledani radnici	KEP		K		E		P	
	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
Ž.	35 031	100	8 135	23,2	18 818	53,7	8 078	23,1
M.	29 071	100	8 987	30,9	15 615	53,7	4 469	15,4
Uk.	64 102	100	17 122	26,7	34 433	53,7	12 547	19,6

Tab. 3.

Najuočljiviji od iznesenih podataka je vrlo veliki postotak izvađenih zubi, kako u žena, tako i u muškaraca, čak 53,7% od ukupnog KEP-a zubi. U ženskom dijelu populacije, 23,1% zubi, od ukupnog KEP-a, plombirano je, a 23,2% je još kariozno. U muškaraca je vidno manji postotak zubi popravljen, svega 15,4% od ukupnog KEP-a, dok je 30,9% zubi kariozno.

ZAKLJUČAK

Na osnovi podataka dobivenih ovom epidemiološkom studijom, može se zaključiti, da je frekvencija i distribucija oboljenja sluznice usne šupljine podjednaka u oba spola. Higijena usne šupljine, ocijenjena na temelju tvrdih naslaga na zubima, signifikantno je slabija u muškom dijelu populacije. Razlike u frekvenciji

zubnog karijesa nisu signifikantne među spolovima, ali je intenzitet karijesa veći u žena.

Analizom proporcija unutar KEP-a, može se zaključiti da je stupanj sanacije nedovoljan, a kvaliteta vrlo nepovoljna, s obzirom na veliki broj ekstrahiranih zubi.

Za sanaciju postojećeg stanja, neophodno je intenzivirati stomatološku zdravstvenu zaštitu. Treba ojačati stomatološku službu, otvaranjem novih zubnih ambulana za organizaciju udruženog rada.

Osobitu pažnju treba posvetiti zdravstvenom prosvjećivanju i preventivnim mjerama. Pacijente treba upoznati s ekološkim faktorima, koji utječu na razvoj stomatoloških bolesti. Posebno im treba objasniti važnost higijene usne šupljine, kao integralnog dijela unapređivanja zdravlja i sanitarne mjere o kojima ovisi svaki kulturni razvoj, kako etnički tako i osobni. Zbog jačeg intenziteta karijesa u ženskom dijelu populacije, provesti intenzivnu selektivnu profilaksu među ženama trudnicama.

LITERATURA

- HUBER, A., ROTHLSBERGER, J.: Welche Bevölkerungsschichten sind zahnärztlich schlecht versorgt?, Schweiz. Mschr. Zahnk., 88, Nr. 1, 1978
- MARTHALER, Th.: Präventivzahnmedizin in ihrer aktuellen Bedeutung, Schweiz. Mschr. Zahnk., 88, Nr. 6, 1978
- HRASTE, J.: Aktuelni problemi i prioritetni zadaci stomatološke zaštite, ASCRO, 1:29, 1967
- HRASTE, J.: Funkcija stomatološke poliklinike u sistemu zdravstvene zaštite, ASCRO, 10:73, 1976
- HRASTE, J.: Oralna medicina i javno zdravstvo, ASCRO, 2:10, 1966
- HRASTE, J.: Metode za procjenu kvalitete stomatološke zaštite, ASCRO, 6:17, 1971
- ŠTERN, O.: O standardima u organizaciji službe za zdravstvenu zaštitu usta i zubi, ASCRO, 3:145, 1967
- PERCAČ, H.: Stanje zdravlja zubi kod učenika osnovnih i srednjih škola u Međimurju, Magisterski rad, Zagreb, 1976
- FDI: Conditions requises pour les essais cliniques controles des agents et des techniques de prevention de la carie, F. D. I. Rapp. tech., n° 1, Int. dent., 24:334, 1974
- STOŠIĆ, P., POPOVIĆ, V.: Stanje i problemi preventivne stomatološke službe u SR Srbiji, Stom. glas. Srb., 2:89, 1971
- BAUME, L. J.: Principe et buts d'une médecine dentaire preventive, Rev. mens. suisse Odonto-stom., 88, No 3, 1978

S a ž e t a k

U radu je prikazana distribucija i frekvencija stomatoloških bolesti radno aktivnog stanovništva Međimurja, prema spolu. Epidemiološki podaci prikupljeni su sistematskim pregledima radnika, uobičajenom kliničkom metodom.

Rezultati su obrađeni i prikazani prema preporuci FDI iz 1974. godine, a odnose se na 4 647 radnika zaposlenih u 32 radne organizacije. Na temelju podataka, dobivenih ovom epidemiološkom studijom, može se zaključiti da je frekvencija i distribucija oboljenja sluznice usne šupljine podjednaka u oba spola. Higijena usne šupljine, ocijenjena na temelju tvrdih naslaga na zubima, signifikantno je slabija u muškog dijela populacije. Razlike u frekvenciji zubnog karijesa nisu signifikantne, ali je intenzitet karijesa u žena veći.

Analizom proporcija unutar KEP-a može se zaključiti da je stupanj sanacije nedovoljan, a kvaliteta vrlo nepovoljna, s obzirom na veliki broj izvađenih zubi.